

RECENZE / REVIEWS

KRÁTKÁ, Lenka – VANĚK, Miroslav (ed.). Příběhy (ne)obyčejných profesí. Praha: Karolinum, 2014. 541 s. ISBN 978-80-246-2813-4.

Petr Pánek – Lukáš Jesínek

Námi popisovaná publikace *Příběhy (ne)obyčejných profesí* byla vydána roku 2014 nakladatelstvím Karolinum. Hlavními autory jsou Lenka Krátká a Miroslav Vaněk. Vaněk je mimo jiné i vedoucím Centra orální historie při Ústavu pro soudobé dějiny. Na tvorbě knihy se jinak podílelo mnohem víc autorů z různých profesí. Převážně jde o historiky, sociology a antropology.

Knihla volně navazuje na předchozí publikaci z dílny Centra orální historie s názvem *Obyčejní lidé...?! Stejně jako v předchozí knize také zde je dán prostor profesím, které jsou, jak název napovídá, (ne)obyčejné. To znamená, že jejich příslušníci nebyli hlavními aktéry významných historických dějů, ale svojí prací hráli výraznou roli v životě tehdejší společnosti. Autoři si pro průzkum vybrali příslušníky hasičů, vojáků, policistů a zemědělců. Z vysoce postavených profesí bádání zahrnuje hospodářské elity, pracovníky působící v zahraničí, osobnosti managementu české populární hudby. Z výrazně feminizovaných profesí si autoři vybrali pracovníky českého pohostinství, prodavačky a zdravotní sestry.*

Příběhy oněch lidí jsou zaměřené na období tzv. normalizace a transformace, pro něž byla typická změna systému. Lidé tak jeden čas žili v zavedených pořádkách pod nadvládou socialistické ideologie a řízeného hospodářství. Po sametové revoluci nastala ona změna. Nové pořádky byly ovlivněny demokracií a kapitalismem. Všechny profese zmiňované v knize prošly velkými změnami. Můžeme tedy říci, že samotné životy lidí prošly velkými změnami. Právě tito lidé, kteří zažili veliké změny, jsou hlavním zdrojem informací o výhodách i nevýhodách jednotlivých profesí nebo také o detailech např. o mzdách, prestiži povolání apod. Doslovné přepisování rozhovorů nám pomohou pochopit emoce

narátorů. Ti nám poskytují svůj náhled na skutečnost, která se však někdy může rozcházet se skutečnými fakty. Pro lingvisty jsou doslovné přepisy zajímavé tím, že vyjadřování poskytuje náhled do rétorických schopností. Pamětníci například často užívali obecnou češtinu, příliš opakovali slova apod. Přepis nám tedy „polidštuje“ text. Text knihy je strukturován jako odborná publikace. Autoři si dávají za cíl seznámit čtenáře se základními poznatky o vybraných profesích, přičemž se přepisy narátorů používají jako doklad oněch poznatků a odpovídají tedy jimi na své položené otázky. Kromě odborných publikací a výpovědí narátorů autoři získávali poznatky díky byrokratickému aparátu obou režimů. Zároveň jsou citovány i dobové dokumenty, díky čemuž máme ponětí o širším společenském kontextu.

Komentář 1: Publikace je velice čtivá a ani její rozsah by vás neměl odradit od důkladnějšího studia. Období normalizace a transformace je velice důležité období naší moderní historie, protože udává tón dnešní doby. Některé informace může čtenář znát ze svého vlastního života či od svých rodičů a prarodičů. Jedna z nejzajímavějších kapitol je kapitola o zemědělcích. *Příběhy (ne) obyčejných profesí* je velice kvalitní kniha, která nám nepředkládá černobílé vidění světa. Každá doba má své klady a své zápory. Po přečtení této knihy můžeme s nadhledem ohodnotit obě období, aniž bychom opakovali neustále řečené fráze. Čtenář bude více v obraze a dokáže vyjmenovat konkrétní znaky jednoho, či druhého režimu.

Komentář 2: Kniha umožňuje velkou sebereflexi, neboť obsahuje celou řadu konkrétních údajů, oproti tomu spoustu popsanych pocitů narátorů, které pomáhají dotvářet obraz doby. Kniha úžasně nahlíží do pestrosti tehdejšího života. Mnozí mohou vnímat dobu normalizace jako pouhou šed', ale knihy jako je tato pomáhají pohled proměnit. Líbilo se mi také přihlídnutí k filmové tvorbě, jelikož si myslím, že je to z velké části film, který utváří obraz o dané skutečnosti, a to nejen do budoucna, ale i ve své době. Zářným příkladem takového filmu budiž Hoří, má panenko, po jehož promítání se začali bouřit hasiči, že film podporuje stereotypy o hasičích. Zajímavé je i pozorování zlomu ve společnosti i v duších lidí s příchodem „divokých“ let devadesátých. Orální historie má veliký úkol a zároveň těžký úděl, neboť kolem číhá spousta nesnází. V první řadě je potřeba se rozhodovat co je a co není zajímavé, respektive co bude, či nebude zajímavé pro budoucího historika. Pokud si takového budoucího historika představíme, je zapotřebí představit si také přehršel pramenů, s nimiž bude pracovat. Pokud tomu tak dosud není, do budoucna určitě bude zapotřebí vytvořit důkladně strukturálně pojatý systém práce s orálně historickými prameny.